

Klimat, fred och säkerhet

Bakgrundsmaterial sammanställt av Ingela Mårtensson



1. FN:s klimatrappport 2022
2. Militarismen och klimatet
3. Frikortet – en granskning av försvarets klimatarbete
4. Militär verksamhet och koldioxidutsläpp inom EU
5. USA:s militära verksamhet och klimatförändringen
6. Nato laddar för klimatsmarta krig
7. Krigets miljöeffekter är svårbedömda

Bakgrundsmaterial till Kvinnor för Freds seminarium den 19 mars 2022 inom projektet Klimat, fred och säkerhet. Projektet finansierades av Forum Civ. För innehållet i häftet svarar Kvinnor för Fred.

FN:s klimatrapport 2022

Den 28 februari presenterade FN:s klimatpanel (IPCC) sin senaste rapport om klimatkrisens effekter, anpassning och sårbarhet.

Greenpeace har valt ut delar av rapporten och presenterat dem i fem punkter. Här redovisas ett utdrag.

1. Riskerna och effekterna från klimatförändringarna kommer snabbare och kommer att bli värre tidigare än väntat. Redan nu har uppvärmningseffekter på ekosystemen upplevts tidigare, är mer utbredda och har mer långtgående konsekvenser än väntat.

2. Vi är inte förberedda, ens för effekterna vi redan ser, och det kostar liv. Antalet människor och tillgångar som utsätts för klimatrisker har ökat, inte minskat. Liv och hem har gått förlorade runt om i världen, men i mycket utsatta länder har dödligheten i översvämningar, torka och stormar varit hela 15 gånger högre, jämfört med länder med mycket låg sårbarhet, under det senaste årtiondet.

3. Mer uppvärmning ger fler problem. Att begränsa uppvärmningen till 1,5°C skulle avsevärt minska förväntade förluster och skador, men inte eliminera dem. Åtgärder på kort sikt som begränsar den globala uppvärmningen skulle minska förväntade förluster och skador på människor och ekosystem, men kan inte eliminera dem.

4. Vi måste återställa natur och skydda minst 30 procent av jordens ekosystem för att skydda oss från klimatkrisen. Olika, självförsörjande ekosystem med rik biologisk mångfald bidrar till att hindra klimatförändringarna.

5. Vi befinner oss i ett kritiskt årtionde för att säkra en livskraftig, rättvis och hållbar framtid. Det som krävs är inte fler små stegvisa förändringar, utan omfattande systemförändringar inom bland annat energi, livsmedel, industri och stadsbyggnad för att skapa samhällen som är motståndskraftiga mot klimatförändringarna. Och det måste ske nu, utan dröjsmål.

Militarismen och klimatet

Våren 2019 genomförde IKFF Göteborgskretsen tillsammans med Kvinnor för Fred studien Militarismen och klimatet. Avsikten var att belysa militärens påverkan på miljön ur ett svenskt perspektiv. Projektet bekostades av IKFF:s internationella förbund Women's International League for Peace and Freedom (WILPF).

För inte länge sedan slog FN:s klimatpanel fast att det räcker inte med nuvarande åtgärder för att möta klimathotet. De närmaste åren kommer troligen att vara de viktigaste i vår historia. Det ställs krav på många olika sektorer i samhället och enskilda individer att bidra till att minska koldioxidutsläppen. Men hur förhåller det sig med den militära verksamheten?

Den svenska säkerhetspolitiken har de senaste åren ökat den nationella militära förmågan och fördjupat våra internationella samarbeten såväl bilateralt som multilateralt. Riksdagen har beslutat att höja anslagen för försvaret årligen för att 2025 uppgå till totalt 84 miljarder kronor. Det innebär en fördubbling jämfört med 2016.

För att få kunskap om försvarets förhållande till klimat och miljö skickade vi ut en enkät till departement, myndigheter, kommuner, regioner, universitet, tankesmedjor, intresseorganisationer och politiska partier – totalt 36 instanser. Vi ställde fem frågor:

1. Har militären undantag från det internationella klimatavtalet?
2. Är försvarsmakten skyldig att följa de miljömål som antagits av riksdagen?
3. Är försvaret skyldig att göra konsekvensbeskrivningar vad gäller miljöpåverkan?
4. Finns det redovisningar av hur internationella övningar och tester av vapen på svensk mark påverkar miljön?
5. Står försvarets intressen ovanför alla andra riksintressen?

Sju svarade på enkäten: Försvarsmakten, Försvarets materialverk (delvis), tankesmedjan Fores och fyra politiska partier (Centerpartiet, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet).

Klimatavtal

I november 2016 trädde det globala klimatavtalet från Paris ikraft. Alla länder måste bidra till att minska utsläppen av växthusgaser för att den globala uppvärmningen inte ska överstiga två grader.

Parisavtalet innebär inga konkreta skyldigheter för militär verksamhet att redovisa sina utsläpp. Varken Naturvårdsverket som är ansvarig för att rapportera Sveriges koldioxidutsläpp till FN eller Försvarsmakten gav någon information om militär verksamhet ingår i klimatavtalet.

Svenska miljömål

Försvarsmakten har fått i uppdrag av regeringen att bidra till 16 nationella miljö kvalitetsmål. Försvaret satte 2016 upp tre egna mål för att fullgöra sitt uppdrag: "Effektiv energiförbrukning, minskad andel osorterat avfall och miljöhänsyn vid övningar och insatser." Under 2018 fastställdes ytterligare två mål: hållbar konsumtion och minskad förorening av mark. Däremot ingår inte det första miljömålet nämligen klimatpåverkan.

Konsekvensbeskrivningar

När miljöbalken skärptes 2017 innebar det bl a mer preciserade krav på när miljökonsekvensbeskrivningar inför större planer och projekt ska göras. Försvarmakten och räddningstjänsten undantogs från kraven.

Internationella övningar och tester

Uppgifter om vad stora internationella övningarna och vapentester bidrar med när det gäller koldioxidutsläpp saknas helt.

Riksintresse

Då flera riksintressen står emot varandra och en avvägning skall göras enligt miljöbalken ger lagen ingen vägledning kring en eventuell rangordning. Riksintresset för försvarets anläggningar har dock enligt avvägningsreglerna företräde framför andra.

Försvarmaktens miljöredovisningar

Försvarmakten ger årligen ut en miljöredovisning. Under åren 2011 – 2015 har energianvändningen minskat men därefter ligger den på samma nivå under åren 2015 – 2017. Avfallet däremot har minskat.

När det gäller koldioxidutsläpp så står drivmedel för 83 procent varav luftvärnet för 70. Under åren 2013 – 2017 så har utsläppen ökat från 154 320 ton koldioxid till 225 978 ton. Från och med rapporten för 2018 kommer koldioxidutsläppen inte längre att redovisas. Sedan 2016 redovisas inte heller förbrukning av drivmedel.

Ett JAS-plan rymmer 3 000 kg bränsle. Beroende på utrustning (efterbrännkammare) drar planet 1,2 till 4 kg per sekund. Antal flygtimmar för JAS 39 var mellan 10 000 och 11 000 de senaste åren.

Slutsatser

Syftet med projektet var att få mer kunskap om svenska försvarmaktens påverkan på klimat och miljö. Det var svårt att få svar på frågorna.

Klimathotet är tillsammans med kärnvapenhotet de största hoten som mänskligheten står inför. Därför måste också den militära upprustningen ifrågasättas. Klimathotet är en säkerhetsfråga som vi alla - även militären - måste ta på allvar. Militär verksamhet kan inte undantas från klimatavtal och miljömål.

Frikortet – en granskning av försvarets klimatarbete

I september 2021 publicerades Frikortet av konsulterna Staffan Landin och Mikael Botnen Diamant på uppdrag av Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen. På Svenska Freds hemsida beskrivs resultatet i följande punkter:

- Enbart försvarets utsläpp för inrikes transporter motsvarar en tredjedel av det svenska inrikesflyget, enligt SCB. Detta i en tid med jämförelsevis låg militär aktivitet. Hur utvecklingen kommer att se ut när försvaret de närmaste åren får en historisk budgethöjning återstår att se.
- Försvarsmaktens miljö- och klimatarbete granskas inte av Naturvårdsverket som andra myndigheter. Exempelvis behöver försvaret inte rapportera in data till Naturvårdsverket vilket gör att uppgifter om myndigheten som regel saknas i officiella sammanställningar om Sveriges klimatpåverkan.
- Försvarsmakten har ett eget, internt, miljömålssystem med stora brister. Bland annat saknas det ett uttalat mål om att minska utsläpp av växthusgaser och det finns ingen data om myndighetens totala utsläpp eller samlade klimatpåverkan.

Ett av de krav Svenska Freds ställde i rapporten var att regeringen ska inkludera myndigheten i statens miljöledningssystem så att försvaret måste redovisa sitt klimat- och miljöarbete på samma sätt som andra myndigheter. Den 30 oktober 2021 lämnade Naturvårdsverket in en översyn till regeringen och föreslår där samma sak som rapporten – att försvaret ska inkluderas i statens miljöledningssystem.

Försvarsmakten har också efter begäran besökt försvarsutskottet för en redovisning av det egna miljö- och klimatarbetet. Nu är det upp till regeringen att ta itu med frågan och se till att försvarets klimatpåverkan inte fortsätter gå under radarn.

Utdrag ur

UNDER THE RADAR - THE CARBON FOOTPRINT OF EUROPE'S MILITARY SECTORS
2021

Militär verksamhet och koldioxidutsläpp inom EU

Studien är gjord av Conflict and Environment Observatory and Scientists for Global Responsibility på uppdrag av The Left group in the European Parliament - GUE/NGL.

Vänstergruppen i Europaparlamentet (GUE/NGL) anser att vi måste kräva att användningen av offentliga medel och hur de påverkar global uppvärmning redovisas. Det gäller även den militära sektorn, som inte längre kan behandlas som specifik och undantagen från granskning ur ett klimatperspektiv.

EU omnämns ofta som ett fredsprojekt trots att det avsätts miljarder av euro på militära projekt som t ex Europeiska försvarsfonden. Upprustning är kontraproduktivt när det gäller fredliga och hållbara internationella relationer. Vår önskan är att denna studie ska leda till en offentlig debatt om hur vi bemöter globala humanitära säkerhetshot såsom klimatförändring och belysa vilken roll som försvarsindustrin och militära krafter spelar.

Utgångspunkt

För att klara klimatförändringarna måste alla sektorer minska sina utsläpp. Det gäller även militären, som är en stor konsument av fossilt bränsle. Men militären är ofta undantagen när det gäller att offentligt rapportera sina koldioxidutsläpp. Faktum är att det egentligen inte finns någon rapportering om de nationella militära utsläppen inom EU och inte heller några riktlinjer som gäller utsläppen från militären.

Den ökade militariseringen innebär högre koldioxidutsläpp i en tid när resurser behövs för att bekämpa klimatkrisen.

I studien ingår de sex största EU-länderna vad gäller militära budgetar d v s Frankrike, Tyskland, Italien, Nederländerna, Polen och Spanien samt EU som helhet.

Klimatavtal

Alla EU-medlemmar är en del av FN:s klimatkonvention (UN Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) som inkluderar Kyoto-protokollet och Parisavtalet. Målet är att den globala temperaturen inte får öka mer än 1,5 grader C. Staterna är förpliktigade att publicera årliga koldioxidutsläpp och klimatpolicy samt framsteg att nå målet att minska utsläppen.

Enligt Kyotoprotokollet var koldioxidutsläpp från militära aktiviteter exkluderade men i Parisavtalet kan staterna undanta militären. D v s rapporteringen till FN av militära utsläpp är frivillig.

Militära satsningar

Militära kostnader för hela EU 2018 var minst 162 miljarder euro. Under 2019-20 ökade kostnaderna betydligt i enlighet med Nato:s beslut att alla medlemsstater ska avsätta minst två procent av BNP för militär verksamhet. År 2018 spenderade Ryssland mindre än 50 miljarder och USA 561 miljarder euro.

Vapenindustrins (Aerospace and Defence Industries Association of Europe, ASD) inkomster uppgick till 116 miljarder euro år 2019.

Militära utsläpp

I november 2020 publicerade EU en plan för klimatförändringar och militären (Climate Change and Defence Roadmap) som bl a föreslog att EU ska

- utveckla riktlinjer för hanteringen av miljön och militärens klimatavtryck
- introducera åtgärder för att effektivt implementera EU Military Concept
- initiera metoder för att mäta resultaten och rapportera samt stärka EU:s roll för att bevara och stärka den biologiska mångfalden.

Trots planer är det stor variation mellan medlemsstaterna hur de rapporterar, vilket gör att det är svårt att dra några slutsatser. Det finns ingen komplett redovisning av militärens utsläpp där hela sektorn inklusive industrin inräknas. Oftast motiveras det av sekretesskäl. Den bristande kvaliteten på information illustrerar behovet av att förbättra både öppenheten och innehållet, när det gäller rapporteringen av militära utsläpp till UNFCCC. Trots dessa brister försöker studien ändå beräkna utsläppen från militären i EU. Polens totala militära utsläpp kunde dock inte beräknas.

Beräknade koldioxidutsläpp för militären och försvarsindustrin 2019:

Frankrike	8 377	kiloton
Tyskland	4 531	kiloton
Italien	2 131	kiloton
Nederländerna	1 250	kiloton
Spanien	2 794	kiloton

Alla EU-stater 24 828 kiloton

Slutsatser

Det måste vara standard att alla EU-stater publicerar nationella data om koldioxidutsläppen från den militära sektorn d v s försvarsmakter och försvarsindustrin. Rapporteringen ska vara transparent, konsistent och jämförbar och därmed vara ett föredöme för den globala rapporteringen. Militären borde också influeras av goda exempel från den civila sektorn.

Det är svårt att urskilja militära utsläpp från övriga utsläpp p g a brister i redovisningen. Kombinationen av ökade militära kostnader för att nå Natos mål om två procent av BNP, tekniskt moderniserade program och Nato/EU:s engagemang utanför Europa riskerar att öka utsläppen.

Det är nödvändigt att se över såväl nationell som internationell säkerhetsstrategi för att minska militariseringen och därigenom minska utsläpp på ett sätt som försvarsmakter inom EU (eller andra stater) inte seriöst övervägt. Det ska inkludera vapenkontroll och nedrustningsinitiativ för att minska utsläpp. Undersöka möjligheterna till mindre konfrontatoriska militära strukturer. Omvärdera synen på säkerhet till att gälla mänsklig säkerhet snarare än nationell säkerhet. Det skulle leda till en omvärdering av hur man tacklar roten till osäkerhet inklusive fattigdom, ojämlikhet, ohälsa och nedvärdering av miljön.

Utdrag ur ”Pentagon Fuel Use, Climate Change, and the Costs of War” av Neta C. Crawford
Boston University - 2019

USA:s militära verksamhet och klimatförändringen

USA:s militära budget är större än den någonsin har varit sedan slutet av kalla kriget.
USA:s militära utsläpp under ett år är större än Sveriges totala utsläpp som nation.

Militär energikonsumtion

Energiförbrukningen för anläggningar utgör cirka 30 procent av Pentagons konsumtion. Energi som behövs för övningar, förflyttningar och upprätthållande av militära krafter och vapenplattformar beräknas till 70 procent. 2017 och även 2018 förbrukade Försvarsdepartementet (DOD) över 85 miljoner fat bränsle (13,5 miljarder liter) för fartyg, flygplan, stridsvagnar och baser för omkring 58.2 miljarder dollar 2017 och 59.1 miljarder 2018.

Militära utsläpp och effekter

Det finns tre huvudsakliga källor till växthuseffekten, som är relaterade till militär verksamhet.

1. Utsläpp vid anläggningar och verksamhet som inte är kopplade till krig.
2. Utsläpp som är relaterade till USA:s strider utomlands.
3. Utsläpp orsakade av USA:s militära industri såsom tillverkning av vapen och ammunition.

Det är omöjligt att göra en exakt beräkning av militärens utsläpp. Pentagon redogör inte offentligt hur mycket bränsle de gör av med och USA:s regering som ansvarar för redovisningen till FN av landets koldioxidutsläpp släpper inte ut några siffror på militärens och militärindustrins andel.

Nationell säkerhet och beroende av olja

USA har länge varit beroende av Persiska vikens olja. USA:s oljeberoende gör USA sårbart. Pentagon är bekymrad över de hot klimatförändring utgör för internationell säkerhet som t ex massmigration och potentiella krig. Det är sällan man tänker på klimatförändring i form av säkerhetsrisker.

Trots dessa hot så försöker militären anpassa sig efter klimatförändringen och samtidigt försäkra sig om tillgång till olja.

Klimatförändringens påverkan på nationell säkerhet

USA:s militär och underrättelsetjänst tenderar att gruppera klimatförändringens inverkan på nationell säkerhet i två överlappande områden. Det första är hur klimatet kommer att påverka militära anläggningar och hur naturkatastrofer relaterade till klimatförändringen påverkar militär övningsverksamhet och potentiellt förringar andra militära insatser. Det andra är hur klimatförändringen utgör politiska och nationella säkerhetshot som kan leda till krig.

Det mest påtagliga hotet mot militär verksamhet gäller höjd havsnivå och kraftiga stormar, som kan underminera militär infrastruktur vid kusten och minska användandet av marina baser. Om permafrosten i Arktis tinar så hotas den fysiska stabiliteten för USA:s militära faciliteter där.

Det andra operationella bekymret är hur klimatförändring hotar den militära förmågan att utföra sina kärnuppdrag. Nationell säkerhet kommer att kräva insatser från civilsamhället vid naturkatastrofer. När havet stiger kommer civil infrastruktur att hamna i riskzonen. Militären oroar

sig alltmer för vad klimatförändringen kan innebära för nationell säkerhet. Den globala ekonomin kommer också att lida.

Militären är bekymrad över att klimatförändringen kommer att leda till en mer kaotisk och farlig värld. Vissa strateger befarar att det kan leda till väpnade konflikter om skördar misslyckas och konflikter utbryter på grund av brist på vatten och naturresurser. I Vita huset konstaterades 2016 att nationell säkerhet på grund av klimatförändring kan få långtgående konsekvenser med ökad fattigdom, miljöförstörelse, politisk instabilitet och grogrund för terrorism. Brister inom viktiga sektorer som jordbruk och vattenförsörjning kan få djupgående effekter på matsäkerhet och stabiliteten i samhället.

Trots det ser inte Pentagon att deras bränsleförbrukning väsentligt bidrar till växthuseffekten. Inte heller ser försvarsdepartementet att en reduktion av Pentagons och hela USA:s bränslekonsumtion skulle på ett signifikant sätt minska riskerna för klimatförändring.

Förslag

1. Försvarsdepartementet ska årligen rapportera till kongressen hur mycket bränsle militären gör av med.
2. Försvarets forskningsinstitut ska omfattande analysera och göra planer för reducering av koldioxidutsläpp.
3. Övergripande målsättning – alla USA:s militära anläggningar ska till 90 procent baseras på förnybar teknologi.

Slutsatser

Global uppvärmning är det största hotet som möter USA under kommande år. Effekterna inklusive extremt väder och minskning av tillgången till färskt vatten, kommer att göra världens regioner instabila, skapa politiska spänningar, massmigration och flyktingkriser.

Om USA:s militär signifikant skulle minska sina koldioxidutsläpp, skulle det sannolikt bidra till att minska växthuseffekten. Men Pentagon erkänner inte att dess egen bränsleförbrukning bidrar till klimatförändringen. Militären använder en massa bränsle för att skydda tillgången till oljan i Persiska viken. Trenden idag är att USA och världsekonomin håller på att bli mindre beroende av olja. Det kan vara så att uppdraget att skydda Persiska vikens olja inte längre är vital och att USA:s militär kan minska sin närvaro i regionen. Pentagon kan också minska sina utsläpp på andra sätt.

Minskningar av militärens fossila bränsleförbrukning skulle vara fördelaktig på fyra sätt. Först och främst skulle USA minska sitt totala utsläpp och därmed påverka klimatförändringen och dess koppling till nationell säkerhet. För det andra att minska fossil bränslekonsumtion skulle ha viktiga politiska och säkerhetsfördelar som till exempel minska beroendet av att ha trupper vid oljefälten, vilket militären erkänner att det gör dem sårbara för fiendeattacker. För det tredje genom att minska USA:s beroende av oljerika stater skulle det kunna leda till att omvärdera USA:s närvaro i Persiska Viken och lika så sitt beroende av Saudi Arabien och andra allierade i regionen. Slutligen genom att spendera mindre pengar på bränsle och insatser för att säkra tillgången till olja, så skulle USA kunna minska de militära utgifterna och i stället satsa på mer ekonomiskt produktiv verksamhet.

Nato laddar för klimatsmarta krig

Under rubriken ”Nu ska krig bli klimatsmarta” uttalar sig Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg i Aftonbladet (2021-10-29) i en exklusiv intervju med Wolfgang Hansson. Enligt Natochefen är ”Framtidens mest framgångsrika militär är den som orsakar minst utsläpp och är bäst på att utnyttja den nya teknologin”. I artikeln påstår han vidare:

”Nato genomgår just nu ett stort moderniseringsprogram. En av huvudpunkterna i det är att militäralliansen ska minska sitt militäravtryck. Det ska ske både genom att Nato bidrar till minskade utsläpp men också genom att vapen och utrustning klimatanpassas.

- Framtida krig ska helt enkelt bli klimatsmarta. Inte som ett led i att förbättra Natos varumärke utan för att det gör trupperna bättre och mer framgångsrika.

- I framtiden är de bästa fordonen och andra transportmedel elektriska. De är starkare och snabbare. Därför gör de också Nato starkare.

- Kan vi bromsa klimatförändringarna så minskar vi också risken för flyktingströmmar och för att kampen om exempelvis vatten skapar nya konflikter. Natos uppgift är trots allt att vara fredsskapande.

- Men anpassningen är också en nödvändighet för Natos soldater. I Irak är det inte ovanligt att de tvingas arbeta i temperaturer på 50 grader.”

Enligt Kvinnor för Fred är det helt otroligt att Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg två dagar före FN:s klimatkonferens talar om klimatsmarta krig. Krig är en förödelse för miljö, klimat och inte minst människor.

Drivmedel står för mer än 80 procent av militärens klimatpåverkan och det är flyget som bidrar mest. Ett JAS-plan förbrukar upp till 4 kilo bränsle per sekund. Det kommer inte att finnas fossilfria bränslen för stridsflyg inom överskådlig tid.

Minskningen av koldioxidutsläpp måste enligt klimatforskare ske de närmaste tio åren. Men de närmaste tio åren planerar Nato ingen minskning av sin verksamhet. Tvärtom har man beslutat att alla medlemsstater ska avsätta minst två procent av BNP till militär verksamhet.

På en presskonferens i oktober 2020 konstaterade Jens Stoltenberg ”I skuggan av coronapandemin klarar allt fler Nato-länder av militäralliansens målsättning om att lägga minst motsvarande två procent av sin BNP på försvaret. Totalt har de 30 medlemsländerna lagt 4,3 procent mer på försvaret 2020 jämfört med 2019. Det här är sjätte året i rad med en ökning och vi väntar oss att trenden fortsätter.”

Jens Stoltenberg sa att Natos uppgift är att vara fredsskapande. Att verka för ökad militarisering bidrar inte till fred och stabilitet – snarare tvärtom till klimatförändringar som orsakar instabilitet, brist på vatten och livsmedel, ökad migration och risk för väpnade konflikter.

Krigets miljöeffekter är svårbedömda

Utdrag från en artikel i Syre 23 februari 2022 av Jeanette Thelander.

Kriget i Ukraina påverkar miljontals människor, men det påverkar också miljön – och kan komma att göra det i många år framöver. Men det är svårt att bedöma vilka miljöeffekter som krig för med sig.

Miljöskydd i krigets lagar

Krigets lagar styr vad som är tillåtet och ej tillåtet i väpnade konflikter. Efter Vietnamkriget stärktes krigets lagar för att hindra skador på miljön. Bland annat är det förbjudet att förorsaka omfattande skador på miljön och man får heller inte förstöra miljön som en del i krigföringen. Att bränna ner skog, förgifta dricksvattendammar eller förstöra åker- eller betesmark i syfte att göra den obrukbar är inte tillåtet. Men reglerna har aldrig tillämpats, enligt Britta Sjöstedt, universitetslektor i miljö rätt vid Lunds universitet.

– Detta beror troligtvis på att kraven på vad som ska ses som en miljöskada och i strid med krigets lagar är oerhört höga. För detta krävs att den naturliga miljön ska få vidsträckta, långvariga och allvarliga skador – alltså i princip så svåra skador som de blev efter besprutningarna med växtgifter, såsom Agent Orange, under Vietnamkriget, säger Britta Sjöstedt till Fokus forskning. I krig är det många andra intressen, till exempel de omedelbara humanitära, som går före miljön i hänsyn.

Miljöprinciper på FN:s bord

FN:s juridiska organ ILC, International law commission, har under många år arbetat med miljöfrågan i samband med väpnade konflikter och har tagit fram 28 principer som enligt planen ska tas upp vid FN:s generalförsamling i september i år.

I förslaget till principerna, ”Protection of the environment in relation to armed conflicts” ingår bland annat att stater ska skydda områden av stor miljömässig betydelse, som nationalparker eller naturområden som är särskilt känsliga. Plundring av naturresurser föreslås också bli olagligt under väpnade konflikter, liksom hämndaktioner som drabbar miljön.

Hur ett kärnvapenkrig skulle påverka miljön är osäkert. Vetenskapliga modeller av kärnvapenkrig i begränsad skala pekar mot en miljökatastrof av stora mått.

Förutom skadlig strålning skulle kärnvapen ge upphov till stora mängder sot i atmosfären. Sotet blockerar solljuset och förutspås förorsaka en ”nukleär hungersnöd”, eftersom stora delar av åkermarken skulle bli obrukbar till följd av sjunkande temperaturer – så kallad ”atomvinter” – och radioaktivt avfall.

Kvinnor för fred

Som medlem i Kvinnor för fred stöttar du fredsarbete och kvinnors rättigheter

Årsavgiften är 120 kronor. Pengarna sätts in på bankgiro: 768-6066. Ange namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress.

Följ Kvinnor för freds arbete på kvinnorforfred.se, Facebook och Twitter.

Adress: Tegelviksgatan 40

116 41 Stockholm

Telefon: 08-667 97 27, mobil 076- 117 97 27

E-post: info@kvinnorforfred.se